שבכמה מקומות היו רגילים לחתוך את הבהמה לנתחים שוים, והיו קונים לפי מספר הנתחים, ובכל מקום היו מכנים לנתחים אלו שם אחר: דִּבְסוֹרָא אָמְרֵי – בסורא דרכם לומר לטבח תן לי תַּרְטָא, וּפַלְגוּ – או חצי תַּרְטָא, וּבְנַרְשׁ אָמְרֵי – כינו זאת חֵלְקָא וּפַלְגוּ חֵלְקָא, בְּפוּמְבְּדִיתָא אָמְרֵי אוּזְיָא וּפַלְגוּ אוּזְיָא, בְּנָהַר פְּקוֹד וּבְמָתָא מְחַסְיָא אָמְרֵי רִבְעָא וּפַלְגוּ רִבְעָא. והוא הדין ביו"ט מותר לקנות בשר מן הטבח על ידי שמות אלו:

משנה

אוֹמֵר אָדָם לַחֲבֵרוֹ המוכר, מַלֵּא לִי כְּלִי זֶה שמן או יין, אֲבָל לֹא בְּמִדָּה. רַבִּי יְהוּדָה מחמיר ואוֹמֵר, אִם הָיָה כְּלִי שֶׁל מִדָּה, לֹא יְמַלְּאֶנּוּ. ובגמרא יבואר במה נחלקו. מַעֲשֶׂה בְּאַבָּא שָׁאוּל בֶּן בְּטְנִית שֶׁהָיָה מְמַלֵּא מִדּוֹתָיו מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, מפני שאין מודדים ביו"ט, וְנוֹתְנָן לַלָּקוֹחוֹת בְּיוֹם טוֹב. אֲבָא שָׁאוּל אוֹמֵר, אַף בְּחולו של מוֹעֵד היה אבא שאול בן בטנית עוֹשֶׂה כֵּן, מִפְּנֵי בְרוּרֵי הַמִּדּוֹת – כששופך יין לתוך כלי היין מעלה קצף, וללקוחות לא היה פנאי במועד להמתין עד שתרד רתיחתו וישקע הקצף, ונמצאת המדה חסרה, לכך היה מודד כבר בערב ומכין לכל אחד כפי מדתו המלאה, ולמחר באים ונוטלים את כליהם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אַף בְּחולו היה עוֹשֶׂה כֵּן, שהיה מכין מבערב, מִפְּנֵי מְצוּי הַמִּדּוֹת – כשהיה מוכר שמן, היו לו הרבה כלי מדידה, ולקוחותיו הביאו כליהם כבר בערב, והמידה היתה מתמצית והולכת כל הלילה לתוך כליהם, כדי שלא ישאר השמן מודבק בשולי המידה ובדפנותיה, ונמצא גוזל את הרבים:

* * *

גמרא

מבררת הגמרא: מַאי כוונת תנא קמא אֲבָל לֹא בְּמִדָּה. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, כוונתו לומר אֲבָל לֹא ימלא המוכר ללוקח בִּכְלִי הַמְיוּחָד לְמִדָּה, שתמיד הוא מודד ומוכר בו, אֲבָל כְּלִי הָעוֹמֵד לְמִדָּה אם ישבר הכלי שמשתמש בו, אבל עדיין לא מדד בו, יְמַלְּאֶנּוּ – מותר למלא בו. וְאָתָא רַבִּי יְהוּדָה לְמֵימַר, שֶׁאֲפִילּוּ כְּלִי הָעוֹמֵד לְמִדָּה – שלא מדד בו עדיין, לֹא יְמַלְּאֶנּוּ, שמאחר שיש בו מדה והוא עשוי לכך, נראה כמודד ומוכר כדרך שהוא עושה בחול.

שואלת הגמרא: אַלְמָא – מוכח שלגַבֵּי הכנת מאכל לצורך שַׁמְּחַת יוֹם טוֹב נוקט רַבִּי יְהוּדָה לְחוּמְרָא וְרַבָּנָן לְקוּלָּא, וְהָא אַבָּא שָׁאוּל בֶּן בְּטְנִית שֶׁהָיָה לְהוּ שרבי יהודה מיקל לגבי שמחת יו"ט ורבנן מחמירים. דְּתַנְיָא, שאסרו חכמים למכור במשקל, ועל זה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, שׁוֹקֵל אָדָם כָּשֵׁר כְּנֶגֶד הַכְּלִי שיודע את משקלו מערב יום טוב, וְכְנֶגֶד הַקּוֹפִּין – סכין גדולה של קצבים, שכיון ששוקל בשינוי [שהרי אינם עומדים לכך], אינו חשוב מעשה חול. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵין מַשְׁגִּיחִין – אין מעיינין בְּכַף מֹאזְנַיִם כָּל עִיקָּר, ואסור אף בשינוי. אַלְמָא שרַבִּי יְהוּדָה לְקוּלָּא וְרַבָּנָן לְחוּמְרָא. אם כן קַשְׁיָא דְּרַבִּי יְהוּדָה אַדְּרַבָּנָן.

מתרצת הגמרא: דְּרַבִּי יְהוּדָה אַדְּרַבִּי יְהוּדָה לֹא קַשְׁיָא, הָתָם שמתיר לשקול כנגד כלי וקופין, מדובר בְּשֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד לְמִדָּה – הכלי והקופין אינם עומדים לשקול כנגדם כלל, ואין זה מעשה חול, אבל הָכָא במשנתינו אסר רבי יהודה משום שמדובר בְּכלי שעוֹמֵד לְמִדָּה ונראה כמעשה חול. דְּרַבָּנָן אַדְּרַבָּנָן נַמִּי לֹא קַשְׁיָא, הָתָם שאסרו חכמים לשקול במאזנים אפילו על ידי שינוי, הוא משום דְּקָא עָבִיד כִּדְעָבְדִין בְּחוֹל – שהוא עושה כדרך שרגילים לעשות בחול, שלפעמים כשאין לו את הליטרא הוא שוקל בכליו שהוא יודע את משקלם, אבל הָכָא שהתירו למלא בכלי העומד למדה הוא משום שלֹא קָא עָבִיד כִּדְעָבְדִין בְּחוֹל, שמאחר ועדיין לא השתמש בכלי זה למדה אינו נראה כמעשה חול.

רָבָא חולק על רב יהודה אמר שמואל וְאָמַר, מַאי כוונת תנא קמא אֲבָל לֹא בְּמִדָּה, שֶׁלֹּא יִזְכּוֹר לוֹ שֵׁם מִדָּה, כשאומר לו למלא כלי זה לא יזכיר בפירוש רבע לוג או לוג, רק יאמר סתם מלא לי כלי זה, ואף שמידתו ידועה, אֲבָל בִּכְלִי הַמְיוּחָד לְמִדָּה יְמַלְּאֶנּוּ – מותר למלאותו, אם אינו מזכיר שם של מידה, וְאָתָא רַבִּי יְהוּדָה לְמֵימַר – לחלוק ולומר שכְּלִי הַמְיוּחָד לְמִדָּה שמודד בו בחול לֹא יְמַלְּאֶנּוּ. שואלת הגמרא: אַלְמָא שלגַבֵּי יוֹם טוֹב רַבִּי יְהוּדָה לְחוּמְרָא וְרַבָּנָן לְקוּלָּא, וְהָא אַבָּא שָׁאוּל בֶּן בְּטְנִית שֶׁהָיָה לְהוּ שרבי יהודה מיקל לגבי שמחת יו"ט ורבנן מחמירים. דְּתַנְיָא, שאסרו חכמים למכור במשקל, ועל זה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, שׁוֹקֵל אָדָם כָּשֵׁר כְּנֶגֶד הַכְּלִי שיודע את משקלו מערב יום טוב, וְכְנֶגֶד הַקּוֹפִּין – סכין גדולה של קצבים, שכיון ששוקל בשינוי [שהרי אינם עומדים לכך], אינו חשוב מעשה חול. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵין מַשְׁגִּיחִין – אין מעיינין בְּכַף מֹאזְנַיִם כָּל עִיקָּר, ואסור אף בשינוי. אַלְמָא שרַבִּי יְהוּדָה לְקוּלָּא וְרַבָּנָן לְחוּמְרָא. אם כן קַשְׁיָא דְּרַבִּי יְהוּדָה אַדְּרַבִּי יְהוּדָה.

מתרצת הגמרא: דְּרַבִּי יְהוּדָה אַדְּרַבִּי יְהוּדָה לֹא קַשְׁיָא, הָתָם שמתיר לשקול כנגד כלי וקופין, מדובר בְּשֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד לְמִדָּה – הכלי והקופין אינם עומדים לשקול כנגדם כלל, ואין זה מעשה חול, אבל הָכָא במשנתינו אסר רבי יהודה משום שמדובר בְּכלי שעוֹמֵד לְמִדָּה ונראה כמעשה חול. דְּרַבָּנָן אַדְּרַבָּנָן נַמִּי לֹא קַשְׁיָא, הָתָם שאסרו חכמים לשקול במאזנים אפילו על ידי שינוי, הוא משום דְּקָא עָבִיד כִּדְעָבְדִין בְּחוֹל – שהוא עושה כדרך שרגילים לעשות בחול, שלפעמים כשאין לו את הליטרא הוא שוקל בכליו שהוא יודע את משקלם, אבל הָכָא שהתירו למלא בכלי העומד למדה הוא משום שלֹא קָא עָבִיד כִּדְעָבְדִין בְּחוֹל, שמאחר ועדיין לא השתמש בכלי זה למדה אינו נראה כמעשה חול.

רָבָא חולק על רב יהודה אמר שמואל וְאָמַר, מַאי כוונת תנא קמא אֲבָל לֹא בְּמִדָּה, שֶׁלֹּא יִזְכּוֹר לוֹ שֵׁם מִדָּה, כשאומר לו למלא כלי זה לא יזכיר בפירוש רבע לוג או לוג, רק יאמר סתם מלא לי כלי זה, ואף שמידתו ידועה, אֲבָל בִּכְלִי הַמְיוּחָד לְמִדָּה יְמַלְּאֶנּוּ – מותר

שנינו במשנה: מַעֲשֶׂה בְּאַבָּא שָׁאוּל בֶּן בְּטְנִית שהיה ממלא מדותיו מערב יו"ט ונותנן ללקוחות ביו"ט. ויש שאמר שאף בחול המועד עשה כן. הגמרא מבארת הטעם: תָּנָא, אַף בַּמּוֹעֵד עוֹשֶׂה כֵּן – גם בחול המועד היה ממלא את מידותיו בערב, מִפְּנֵי בְּטוּל בֵּית הַמִּדְרָשׁ – כיון שבמועד אנשים אינם עסוקים במלאכה ועוסקים בתורה, ורבים באים לשאלו בהלכה, היה ממלאן בלילה שאינו זמן בית המדרש.

מביאה הגמרא בריייתא בענין הנהגתו של אבא שאול בן בטנית במכירת היין: תָּנוּ רַבָּנָן, הוּא – אבא שאול בן בטנית בָּנָם – אסף שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת גַּרְבֵי – חביות יֵין מִבְּרוּרֵי הַמִּדּוֹת – שנשאר לו ממה שלא המתינו הלקוחות עד שתיפסק הרתיחה וימלא את מידותיו, וַחֲבֵרָיו בָּנָם שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת גַּרְבֵי שֶׁמֶן מִמְּצוּי הַמִּדּוֹת – ממה שלא המתינו הלקוחות עד שירד כל השמן מכלי המידה אל תוך הכלי של הלוקח, אספו שלש מאות חביות של שמן, וַהֲבִיאוּם – אבא שאול בן בטנית וחבריו, את החביות לְפָנֵי הַגִּבָּרִים לִירוּשָׁלַיִם שיעשו בהם צרכי הקדש. אָמְרוּ לָהֶם חכמים אִי אַתֶּם זְקוּקִים לָכָךְ – אינכם צריכים להקדישם, כלומר, רשאים אתם להשתמש בזה ואין זה גזל בידכם, שהלקוחות מדעת עצמם לא רצו להמתין עד שיתבררו ויתמצו המידות, וידעו שעל ידי כך מתמעטת מידתם ומחלו לכם. אָמְרוּ לָהֶם אבא שאול בן בטנית וחבריו, אַף אָנוּ אֵין רְצוֹנֵנוּ בְּכָךְ ליהנות משל אחרים. אָמְרוּ לָהֶם חכמים הוֹאִיל וַהֲחֶמְרַתֶּם עַל עַצְמְכֶם להחשיב את מה שנשאר מהיין והשמן כגזל, עֲשׂוּ מֵהֶם צָרְכֵי רַבִּים, כדין הגוזל את הרבים, דְּתַנְיָא, מִי שֶׁגָּזַל אנשים הרבה וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְמִי גָּזַל שיוכל להשיב לבעלים, יַעֲשֶׂה בָּהֶם צָרְכֵי רַבִּים, ועל ידי כך יהנו הבעלים מהם. מבארת הגמרא: מַאי נִינְהוּ צרכי רבים, אָמַר רַב חִסְדָּא, שמתקן להם בּוּרוֹת שִׂיחִין וּמְעָרוֹת, שמי גשמים נאספים בהם ורבים שותים מהם.

* * *

הגמרא מביאה דינים נוספים לגבי מדידה ביום טוב: אֲהֲבֵרֵיהּ דְּרַב חִסְדָּא לְרַבָּנָא עוּקְבָא – רב חסדא הנהיג וטייל עם רבנא עוקבא ברחובות העיר, וְדָרַשׁ, לֹא יִמְדּוֹד אָדָם שְׁעוֹרִים וְיִתֵּן לִפְנֵי בְּהֶמְתּוֹ בְּיוֹם טוֹב, משום שנראה כמי שמודד למכור, אֲבָל קוֹדֶר [–נוקב] הוּא קַב אוֹ קַבַּיִם – כלי מידה המכיל קב או קביים, כלומר, תוחב את הכלי בכרי וממלאו, וְנוֹתֵן לִפְנֵי בְּהֶמְתּוֹ, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לאיסור, משום שאין זו דרך מדידה, אלא ממלאים ביד לתוך כלי המדידה. וְהַנַּחְתּוֹם – מבשל קדרות, מוֹדֵד תְּבָלִין בכלי המיוחד למדידה וְנוֹתֵן לְתוֹךְ קְדֵרְתּוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַדֵּים תַּבְשִׁילוֹ – שלא יתקלקל התבשיל מריבוי התבלינים. הגמרא מביאה דין נוסף בענין מדידה ביו"ט:

המשך בעמוד ר

1 אָמַר רַב יִרְמְיָה בַּר אַבָּא אָמַר רַב, מוֹדֶדֶת אִשָּׁה קֶמַח בְּיוֹם טוֹב
2 וְנוֹתֶנֶת לְתוֹךְ עִיסָתָהּ – מותר לאשה למדוד את הקמח שנותנת
3 בעיסה, כְּדֵי שֶׁתִּטּוֹל חֲלָה בְּעַיִן יָפָה כתקנת חכמים להפריש אחד
4 מכ"ד, וכשאינה יודעת מה שיעור העיסה, היא מקמצת ואומרת

5 אין כאן כל כך הרבה. וּשְׁמוּאֵל אָמַר אָסוּר. מקשה הגמרא: וְהָא תָּנָא
6 דְּבֵי שְׁמוּאֵל הלא בתוספתא שסידר שמואל שנינו שמוּתָּר למדוד
7 את הקמח. מתרצת הגמרא: אָמַר אַבָּיֵי הַשְׁתָּא דְּאָמַר שְׁמוּאֵל עצמו
8 אָסוּר, וְתָנָא דְּבֵי שְׁמוּאֵל – ובמשנתו שנה שמוּתָּר,

שְׁמוּאֵל שהורה לאסור הַלָּכָה לְמַעֲשֶׂה אָתָא לְאַשְׁמוּעִינָן.

* * *

אף שניפוי הקמח הוא צורך אוכל נפש אסור לעשותו ביום טוב, משום שיכל לנפותו מערב יום טוב. סוגייתנו דנה במה שנהגו לרקד את הקמח פעם שניה סמוך לאפיה, שמא נפל בו איזה דבר: תָּנוּ רַבָּנָן, אֵין שׁוֹנִין – אין חוזרים ומנפים את הַקֶּמַח בְּיוֹם טוֹב, מפני שיכל לנפותו מאתמול. מִשּׁוּם רַבִּי פַּפַּיִּם וְרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא אָמְרוּ, שׁוֹנִין ומנפים קמח קודם אפייתו. וְשָׁוִין – אף חכמים מודים שֶׁאִם נָפַל לְתוֹכָן צְרוֹר – אבן אוֹ קֵיסָם ביום טוב, שֶׁשּׁוֹנִין, שהרי לא יכל לנפות דבר זה מאתמול.

ברייתא נוספת בענין זה: תָּנֵי תַּנָּא קַמֵּיהּ דְּרַבִּינָא, אֵין שׁוֹנִין קֶמַח בְּיוֹם טוֹב אף אם היום נפל קיסם לתוכו, אֲבָל נָפַל צְרוֹר אוֹ קֵיסָם, בּוֹרֵר אותו מהקמח בְּיָדוֹ. אָמַר לֵיהּ רבינא, לדבריך שאין שונין קמח ביום טוב, אף על פי שניכר בו שהוא כבר מנופה, שהרי לא נשארים סובין בנפה, אם כן כָּל שֶׁכֵּן דְּאָסוּר לברור את הצרור בידו, דַּהֲוָה לֵיהּ כְּבוֹרֵר, שהרי אין היכר בברירתו שלא יכל לעשותו מאתמול.

דָּרַשׁ רָבָא בַּר רַב הוּנָא וּמָתֵי אַפְּתָחָא – בפתח העיר דִּנְהַרְדְּעָא, שׁוֹנִין קֶמַח בְּיוֹם טוֹב. אָמַר לְהוּ רַב נַחְמָן לאנשיו, פּוּקוּ – צאו וְאָמְרוּ לֵיהּ לְאַבָּא – לחברי רבא שדרש כן, שְׁקִילָא טִיבּוּתָךְ וּשְׁדִי אַחֲוָרֵי – נטולה טובתך ומוטלת על הקוצים, שאין אנו זקוקים להחזיק לך טובה על דרשתך, שהרי ידוע לכולם שמותר, פּוּק חֲזִי – צא וראה כַּמָּה מַהוּלְתָא – נפות, הָדְרָן – ׳שונות׳ את ניפוי הקמח בְּנַהַרְדְּעָא. מביאה הגמרא שני עובדות בענין זה: דְּבֵיתְהוּ – אשתו דְּרַב יוֹסֵף, נָהֲלָא – ניפתה קָמְחָא בפעם השניה, אַנְּפָא דְּמַהוּלְתָא – בגב הנפה, דהיינו מצידה האחורי, כדי שהניפוי ייעשה בשינוי. אָמַר לָהּ רב יוסף, חֲזִי – ראי, דַּאֲנָא רְפָתָא מְעַלְיָתָא בָּעֵינָא – שאני רוצה לאכול פת מעולה שנשנתה היטב, כלומר אינך צריכה לנפות בשינוי. דְּבֵיתְהוּ דְּרַב אַשִׁי נָהֲלָא – ניפתה קָמְחָא בפעם השניה, אַנְּפָא דְּרָפְתָּא – בגבו של השולחן דהיינו בצידו האחורי. אָמַר רַב אַשִׁי, חָא דִּידָן – אשתי זאת, היא בְּרָתֵיהּ – בתו דְּרָמֵי בַּר חָמָא, וְרָמֵי בַּר חָמָא מָרָא דְּעוֹבְדָא הֲוָה – בעל מעשים ומדקדק בהלכות היה, וְאִי לָאו דְּחַזְיָא מִבֵּי נָשָׁא – ואלמלא ראתה שנוהגים כן בבית אביה לֹא הֲוָה עָבְדָא – לא היתה עושה כך.

* * *

משנה

שנינו לעיל (כח: ולעיל ע״א) שהקונה ביום טוב אסור לו להזכיר מחיר או מידה. משנתינו עוסקת בדין הזכרת כמות הפרטים שמבקש לקנות: הוֹלֵךְ אָדָם ביום טוב אֵצֶל חֲנָוֹנִי הָרָגִיל לוקח זה לקנות אֶצְלוֹ ומאמין לו למכור לו ללא קביעת מחיר, וְאוֹמֵר לוֹ, תֵּן לִי בֵּיצִים וֶאֱגוֹזִים בְּמָנֶה, כגון עשר או עשרים, ואין בזה איסור משום ׳דרך מקח וממכר׳, אף שבוונתו שישלם לו אחר יום טוב לפי המנין, הואיל ואין הזכרת המנין מוכיחה שזו כוונתו, שֶׁהֲרֵי כֵּן דַּרְכּוֹ בַּעַל הַבַּיִת לִהְיוֹת מוֹנֶה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ כדי לדעת כמה לוקח.

גמרא

תָּנוּ רַבָּנָן, הוֹלֵךְ אָדָם אֵצֶל רוֹעֶה שמגדל בהמות ולפעמים מוכרם, הָרָגִיל לוקח זה לקנות אֶצְלוֹ, ויאמין לו למכור לו ללא קביעת מחיר, וְאוֹמֵר לוֹ תֵּן לִי גְּדִי אֶחָד אוֹ טָלֶה אֶחָד, וכן הולך אדם אֵצֶל טַבָּח המוכר בשר הָרָגִיל אֶצְלוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ תֵּן לִי כַּף אַחַת אוֹ יָרֵךְ אַחַת, או אֵצֶל פַּטָּם – מפטם עופות הָרָגִיל אֶצְלוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ תֵּן לִי תּוֹר אֶחָד אוֹ גּוֹזָל אֶחָד, או אֵצֶל נַחְתּוֹם – אופה הָרָגִיל אֶצְלוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ תֵּן לִי כִּכָּר לחם אֶחָד אוֹ גְּלוֹסְקָא – חלה אַחַת, וְכן הולך אדם אֵצֶל חֲנָוֹנִי הָרָגִיל אֶצְלוֹ וְאוֹמֵר לוֹ תֵּן לִי עֶשְׂרִים בֵּיצִים אוֹ חֲמִשִּׁים אֱגוֹזִים, עֶשְׂרָה אַפַּרְסְקִין וַחֲמִשָּׁה רִמּוֹנִים וְאֶתְרוֹג אֶחָד, וּכְלָבָד שֶׁלֹּא יַזְכִּיר לוֹ במפורש שימדוד סְכוּם מָדָּה, כגון קב או שנים. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר, מותר אף להזכיר סכום מדה, וּכְלָבָד שֶׁלֹּא יַזְכִּיר לוֹ סְכוּם מָקָח – סכום המחיר, משום שהוא כדרך מקח וממכר.

הדרן עלך אין צדין

פרק רביעי - המביא

משנה

הַמֵּבִיא כַּדֵּי יַיִן ביום טוב מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בתוך התחום, או על ידי עירוב תחומין, לֹא יְבִיאֵם כשהם נתונים שלשה או ארבעה כדים בְּבַל וּבְקוּפָּה – או בקופה, משום שנראה מעשה חול לשאת משאות, אֲבָל מֵבִיא הוּא כד אחד או שנים עַל כָּתְפּוֹ, אוֹ לְפָנָיו – בידו, שמוכח שמביאו לצורך יום טוב. וְכֵן הַמּוֹלִיךְ אֶת הַחָבֵן להסיק תנורו, לֹא יַפְשִׁיל אֶת הַקּוּפָּה לַאֲחוֹרָיו, שנראה כמתכוין לעשות מלאכה גדולה שאינה לצורך יום טוב, או שרצונו להוליך למקום רחוק כדרך חול, וגנאי הוא ליום טוב, אֲבָל מֵבִיאָה הוּא בְּיָדוֹ, שמוכח שמוליכו לצורך יום טוב. עוד דנה המשנה באיזה תבן מותר להשתמש ביום טוב ואינו מוקצה: וּמַתְחִילִין